

Naslov članka/article:

Beremo z digitalnim pripomočkom KOBİ v šoli

Reading with KOBİ for Schools Digital Tool

Avtor/Author:

Dr. Manja Podgoršek Mesarec

DOI

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Razredni pouk št. 1/2024, letnik 26

ISSN 1408-7820

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk/>

**Dr. Manja Podgoršek
Mesarec**

Ministrstvo za vzgojo in
izobraževanje

Beremo z digitalnim pripomočkom KOBI v šoli

Reading with KOBI for Schools Digital Tool

IZVLEČEK: KOBI v šoli je digitalni pripomoček za učenje in utrjevanje branja. Na voljo je strokovnim delavcem in učencem v osnovnih šolah, osnovnih šolah s prilagojenim programom ter zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Digitalni pripomoček omogoča različne nastavitve prikaza besedila (npr. velikost črk, tip pisave, barva ozadja ...), dodatno pa je tako strokovnim delavcem kot tudi učencem omogočeno spremljanje napredka pri branju. Strokovni delavci do pripomočka dostopajo s svojim AAI računom, učenci pa s pomočjo QR kod, ki jih ustvari strokovni delavec.

Ključne besede: učenje branja, digitalni pripomoček, AAI račun

Abstract: KOBI for Schools is a digital tool for learning and reinforcing reading. It is available to educators and learners in primary schools, schools with adapted programmes, and education centres for youth with disabilities. The tool has various text display settings (font size, font type, background colour, etc.) and helps educators and pupils track reading progress. Educational professionals can access the app through their AAI accounts, while students can use QR codes issued by their teachers.

Keywords: learning to read, digital tool, AAI account

Uvod

V slovenskem šolskem prostoru učni načrt za slovenščino predvideva, da imajo učenci ob koncu prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja razvito zmožnost branja (in pisanja) neumetnostnih besedil, kar pomeni, da usvojijo tehniko branja oz. tekoče berejo (Poznanovič idr., 2018). Usvojena in avtomatizirana bralna tehnika predstavlja predpogoj za razumevanje besedila, saj lahko učenec le tako svojo pozornost usmeri na pomen prebranega. Razvite bralne veščine poleg razumevanja prebranega in bralne kulture opredeljujejo bralno pismenost, kot je opredeljena v Nacionalni strategiji za razvoj bralne pismenosti (Pečjak idr., 2023). Pomen bralne pismenosti potrjuje aktualni predlog Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja (NPVI, 2024). Hkrati je nedavna raziskava PIRLS (Klemenčič Mirazchijski in Mirazchijski, 2023) pokazala, da je bila, tako kot v mnogih državah, zaznana slabša bralna pismenost četrtošolcev (dosegli so v povprečju 22 točk manj kot leta 2016) in hkrati nižja motivacija za branje (23 % četrtošolcev ne mara branja).

Akcijski načrt za razvoj bralne pismenosti 2020–2030 v sklopu *Dostopnost bralnega gradiva* kot enega izmed ukrepov predvideva *Aplikacijo za učenje in utrjevanje branja*. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje s sredstvi mehanizma za okrevanje in odpornost (NOO) v okviru izvajanja dejavnosti Akcijskega načrta digitalnega izobraževanja 2021–2027 (ANDI, 2022) omogoča dostop do različnih platform, orodij in storitev. Tako strokovnim delavcem (v nadaljevanju: učiteljem) in učencem, v obdobju od marca 2024 do marca 2027 omogoča uporabo digitalnega pripomočka KOBİ v šoli.

Kaj je digitalni pripomoček KOBİ v šoli in kako ga šole lahko uporabljajo?

KOBİ v šoli je digitalni pripomoček, katerega temeljni namen je, da podpira učence pri usvajanju bralne tehnike in utrjevanju branja. Gre za modificirano in za šolski prostor posebej prilagojeno različico pripomočka KOBİ. KOBİ v šoli zaradi medija, na katerem beremo besedilo (tj. tabličnega računalnika), omogoča funkcionalnosti, ki lahko učence pri branju v procesu učenja tehnike branja podpirajo (npr. nastavitev velikosti črk, razmika med vrsticami ...), hkrati pa učiteljem omogoča, da učencem dodeljujejo bralna gradiva ter spremljajo njihov napredek pri branju. V nadaljevanju prispevka predstavljamo ključne značilnosti ter izpostavljammo prednosti, ki jih učitelji zaznavajo ob uporabi digitalnega pripomočka KOBİ v šoli.

Uporaba digitalnega pripomočka KOBİ v šoli je enostavna

Učitelji se v aplikacijo prijavijo s svojim šolskim AAI računom, kar poenostavi proces in hkrati zagotavlja varnost. Ob prvi prijavi učitelj ustvari uporabniški račun, ki mu omogoča dostop do vseh funkcij aplikacije ter dostop do nastavitev za upravljanje učenčevih računov. Tudi za **učence je prijava** hitra in enostavna z uporabo posebne slikovne (**QR**) kode, ki se samodejno generira v učiteljevem uporabniškem računu, ko učitelj ustvari profile za posamezne učence. Ta koda učencem

Slika 1: Prikaz možnosti nastavitve tipografije ter spremembe črk

Slika 2: Prikaz besedila z vključenimi pravili za vizualno poudarjen zapis

omogoča dostop do njihovega bralnega profila, kjer lahko izbirajo in berejo gradiva, ki jih dodeli učitelj. Postopek prijave je na ta način poenostavljen predvsem za mlajše učence.

Branje gradiv na različnih zahtevnostnih stopnjah

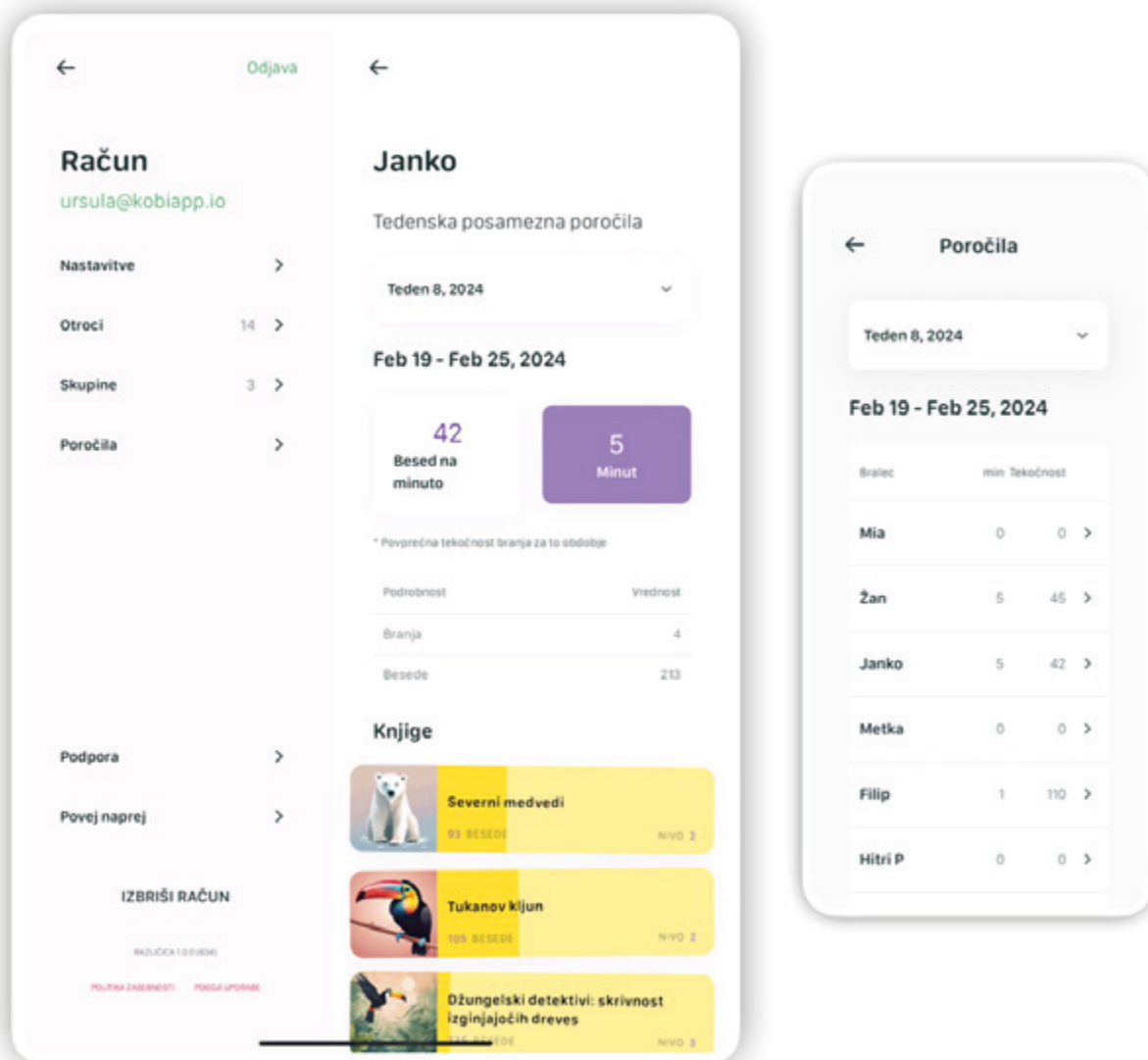
KOBI v šoli vsebuje knjižnico že predpripravljenih gradiv, ki so razvrščena glede na različne težavnostne stopnje. Učitelji lahko dodajajo tudi lastna gradiva, skladno z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah. Gradiva se lahko enostavno uvažajo v obliki .pdf datotek ali po principu "kopiraj - prilepi", ki jih je nato mogoče dodeliti posameznim učencem ali skupinam učencev.

Tako lahko učitelji in učenci sami pri branju **prilagajajo tipografske nastavitve**, kot so **velikost črk, razmik med vrsticami in besedami ter barva ozadja besedila**.

Učenci npr. enostavno spremenijo male tiskane črke v velike tiskane, kar lahko vpliva na njihovo bralno učinkovitost in razumevanje prebranega besedila.

Učenci lahko **vizualno poudarijo določene črke ali sklope črk**, kar podpira njihovo sposobnost dekodiranja ter predstavlja tehniko za izboljšanje bralnega razumevanja in hitrosti branja.

KOBI v šoli omogoča **uporabo orodij za napredno sledenje s prstom**, ki učenec pomaga pri usmerjanju pozornosti na ustrezen del besedila. Učenec tako lahko s prstom poudari posamezno besedo, celo vrstico ali pa uporabi poljubno široko masko.

Slika 3: Prikaz učiteljevega poročila o napredku

Učenci lahko v svojem bralnem profilu **označijo mesto, kjer so prenehali z branjem** in se kasneje enostavno vrnejo tja. Tako označevanje je še posebej pomembno za učence, ki berejo daljša besedila in/ali potrebujejo več sej za dokončanje branja.

Učitelji lahko izbrana **gradiva natisnejo za uporabo brez zaslona**, v enaki obliki, kot je besedilo, prikazano na zaslonu (upoštevajo se npr. velikost črk, razmik med vrsticami, vizualno poudarjeni sklopi črk ...).

Pomembna značilnost digitalnega pripomočka KOBİ v šoli je, da **beleži bralne dosežke učencev**, kot so število prebranih knjig in čas branja. Iz podatka o času branja je mogoče pridobiti podatek o tekočnosti branja, kar učitelju omogoča dodaten vpogled v razvoj tekočnosti branja, na podlagi katerega lahko individualizirajo in diferencirajo učni proces.

Kaj o KOBİju v šoli pokažejo izkušnje učiteljev?

Po navedbah različnih učiteljev je ob smiselni in ustrezni uporabi digitalnega pripomočka KOBİ v šoli opazen dvig motivacije za branje, posebej tudi pri tistih, ki sicer ne berejo radi, zaradi česar je posledično viden tudi napredek pri branju. Glede na učenčeve sposobnosti branja je mogoče v učnem procesu upoštevati načelo individualizacije in diferenciacije. Prav tako predstavlja koristen pripomoček za učence, ki šele usvajajo tehniko branja, in tudi za tiste, ki so tehniko branja že usvojili. KOBİ v šoli omogoča vizualno oporo za vsakega posameznega učenca glede na njegove specifične oz. tudi afinitete pri branju (npr. izbira barve ozadja). Dodatno po mnenju učiteljev predstavlja podporno sredstvo pri branju za učence, ki imajo težave, ter motivacijsko sredstvo za tiste, ki težavo pri branju nimajo.

Sklep

Usvojena tehnika branja predstavlja predpogoj za bralno pismenost posameznika, ki pa je napovednik nadaljnjega uspeha v življenju nasploh (Günaydin in Başaran, 2022). Z uporabo tehnologije in možnosti, ki jih ponuja, je mogoče, da učence pri branju podpiramo in jim omogočamo ustrezno bralno izkušnjo (Díaz idr., 2024). Digitalni pripomoček KOBİ v šoli motivira, podpira in individualizira proces učenja branja, kar pripomore k razvoju bralnih veščin.

Dodatne informacije o KOBİ v šoli je mogoče najti na povezavi <https://kobiapp.si/>.

Naložba je del ukrepov načrta, ki se financira iz mehanizma Načrta za okrevanje in odpornost (noo.gov.si).

Viri in literatura

- Akcijski načrt digitalnega izobraževanja (ANDI) 2021–2027. (2022). Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/SDIG/JR-NOO-usposabljanja-303-35/2022/Akcijski-naclrt-digitalnega-izobrazevanja-2021-2027.pdf>
- Díaz, R., Nussbaum, M., Greiff, S. in Santana, M. (2024). The role of technology in reading literacy: Is Sweden going back or moving forward by returning to paper-based reading? *Computers & Education*, 213, 105014. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2024.105014>
- Klemenčič Mirazchijski, E. in Mirazchijski, P. (2023). *Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021): Nacionalno poročilo – prvi rezultati*. Pedagoški inštitut. https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/05/Nacionalno_porocilo_PIRLS_2021.pdf
- Günaydin, Y. in Başaran, M. (2022). The Predictive Power of Reading Comprehension, Attitude Toward Sciences, Test Technique, And Science Subject Matter Knowledge In Predicting Pisa Scientific Literacy Test Total Score. *Participatory Educational Research*, 9(6), 206–220.
- Pečjak, S., Bon, M., Bucik, N., Doupona, M., Gobec, M., Hočevnar-Grom, A., Demšar Pečak, N., Lavrenčič Vrabec, D., Lubšina Novak, M., Možina, E., Nollimal, F., Ojsteršek, A., Bergoč, S., Potočnik, N., Požar Matijašič, N., Saksida, I., Stabej, M., Straus, B., ... Zamida, R. (2023). *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030* [Elektronski vir]. Ministrstvo Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. http://www.zrss.si/pdf/strategija_bralna_pismenost.pdf
- Poznanovič, M., Cestnik, M., Čuden, M., Gomivnik Thuma, V., Honzak, M., Križaj, M., Rosc-Leskovec, D., Žveglič, M. in Ahačič, K. (2018). *Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina* [Elektronski vir]. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_slovenscina.pdf
- Nacionalni program vzgoje in izobraževanja za obdobje 2023–2033: Predlog (2023). Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Nacionalni-program-vzgoje-in-izobrazevanja-za-obdobje-2023-2033-predlog.pdf>

